

Mening Club van Rome na 50 jaar actueel

► Waarschuwing hachelijke positie van het mensdom

Het is even zoeken in de boekenkast, maar het AULA-pocketboekje van Het Spectrum staat er nog: De Grenzen aan de Groei, Rapport van de Club van Rome (1973). Vergeeld papier, maar de meningen zijn onverkort toepasbaar op onze tijd.

Hero Moorlag

De oorspronkelijke titel luidt The Limits of Growth, in 1972 uitgegeven door Universe Books in New York. De Engelse versie kreeg als onheilspellende ondertitel Project on the Predicament of Mankind, project over de hachelijke positie van het mensdom. De Club van Rome werd in april 1968 door veronturste wetenschappers uit tal van landen in Rome opgericht en bestaat nu 50 jaar. Men besloot tot een gedegen onderzoek naar bevolkingsgroei, voedselproductie, industrialisatie, uitputting van natuurlijke hulpbronnen, milieuvervuiling en de relatie tot het voortbestaan van de mensheid. Het onderzoek werd geleid door Dennis L. Meadows van het Massachusetts Institute of Technology (MIT) in Baltimore. Het MIT-project kwam in 1972 gereed en werd voor iedereen toegankelijk gemaakt in het bekende boekje van de Club van Rome.

'Stel pessimisten. Doemscenario.' De reacties op het boekje, in 37 talen bij miljoenen verkocht, waren niet onverdeeld positief. Duurzaamheidsexpert Bas de Leeuw en milieuactivist Wouter van Dieren, Nederlandse leden van de Club van Rome, gaven lezingen waarin het MIT-onderzoek werd uitgelegd. Het leek dat de mening van de club tijdens de oliecrisis van 1973 een bevestiging kreeg. Premier Joop den Uyl verkondigde op de televisie dat

De GAVI bij Wijster verbrandt ons afval en wekt stroom op.

Hero Moorlag ©

de wereld sterk zou veranderen en er nooit meer zou uitzien als voorheen. Het viel allemaal mee, maar de zorg over de planeet aarde en haar bewoners bleef. De kritiek op het MIT-rapport werd feller. Computermodellen zouden niet kloppen. De club paste de modellen aan met hulp van moderne computers. Optimisten verwachtten dé oplossing voor een 'groene groei' van de technologie. Technisch zou de mens in staat zijn milieuproblemen op te lossen. De Wereldraad van Kerken reageerde in 1983 in Vancouver. Wereldwijd dienden christenen op te komen voor 'Gerechtigheid, vrede en heelheid van de Schepping' in een Conciliair Proces. De kerken in Nederland deden mee aan het Conciliair Proces. In Hoogeveen gaf ik in dit kader in drie kerken dialezingen over het milieu binnen de gemeente.

'Duizenden jaren heeft de mens zich omhoog geworsteld uit een elementair bestaan en gedurende die periode is de technologie, hoe primitief ook, zijn voornaamste middel geweest.' Met deze zin opent het hoofdstuk 'De toestand van de mens' in Rapport van de Club van Rome. De schrijvers wijzen op de uitvinding van het vuur, het wiel, de ploeg, het stichten van steden en een reeks ambachtelijke industrieën. De voortschrijdende industrialisatie vanaf 1850 bracht mechanisatie en chemie in al hun verscheidenheid. Club van Rome: 'Ze legden de grondslag voor de huidige materialistische maatschappij, gekenmerkt door consumptie en verspilling.' Duidelijk zegt de club dat dat slechts geldt voor een deel van de wereldbevolking. Eerlijke verdeling van goederen en diensten laat zeer te wensen over. En dat bij een

exponentiële groei van de bevolking, waardoor verspilling en vervuiling alleen maar toenemen. Is de Club van Rome een roepende in de woestijn geweest? Het lijkt er wel op. Consumptie, verspilling van grondstoffen en vervuiling zijn na 1973 alleen maar toegenomen. Nog steeds worden in Brazilië oerwouden gekapt ten behoeve van de sojateelt en in Indonesië voor palmolieplantages. De plastic soep in de oceanen brengt het voortbestaan van het leven ernstig in gevaar. Door klimaatverandering smelten de polen. In ons dagelijks voedsel zitten schrikbarend veel gifsoorten. De insectenwereld wordt bedreigd door neonicotinoïden. In 1973 schreef de Club van Rome dat de kortetermijnvisie van de mens leidt tot symptomen van ziekte van de planeet aarde. Daar zijn we anno 2018 achter gekomen.

Lange Loop van de Reest is uit

► Kiezen uit acht etappes van gemiddeld 20 kilometer

Schitterende landschapen links en rechts van het grensriviertje de Reest. Zandpaden, kronkelende bospaadjes, heidevelden, hooilanden, stiltegebieden en oude boerderijen en herenhuizen. Brede bovenloop en een benedenloop die verdwijnt in een wirwar van sloten en slootjes.

Hero Moorlag

Onderweg op deze langeafstandswandeling openbaart de natuur zich: ooievaars verzamelen zich in het Reestdal, kikkers kwaken nog, zwaluwen scheren over het water, weidebeekjuffers fladderen tussen waterplanten, kattenstaart en struikheide bloeien. Etappe 1, Meppel-De Wijk, is 20 kilometer, met 15 kilometer is Etappe 4, De Pieperij-Balkbrug, het kortst en in de omgeving van Hoogeveen is de langste wandeling beschreven, Etappe 8, Echten-Hoogeveen, van 23 kilometer.

Oerstroombdal

Tussen Ten Arlo en Nolde ligt een verhoging in het landschap, de Rug van Zuidwolde, gevormd door de werking van landijs in de voorlaatste ijstijd, het Salien. Na de ijstijd vormde smeltwater een diep dal tussen de Rug van Zuidwolde en de Sallandse Heuvelrug. Hier ontstond het oerstroombdal van de Vecht en de Reest. Tijdens de laatste ijstijd, het Weichselien, bereikte het landijs ons land niet. Wel werden grote hoeveelheden zand met heersende winden aangevoerd. In Vecht- en Reestdal kwamen rivierduinen. Het klimaat

In deze tijd van het jaar verzamelen ooievaars zich in het Reestdal.

Hero Moorlag ©

werd aanmerkelijk milder, waardoor bomen en planten konden gedijen. Het landschap groeide dicht en op de natste plekken ontstond veen. Op de duur ontving de Reest haar water van het veencomplex tussen Hoogeveen en Slagharen. De Reest werd hoogveenbeek bij uitstek met zuur voedselarm veenwater. Maar richting de benedenloop bij Meppel werd het water rijker door mineraaltoevoer uit kwelwater langs de beek. De eerste kolonisten arriveerden hier rond 1200 bij IJhorst en De Wijk. Andere kolonisten vestigden zich bij Avereest, De Wildenberg, Rabbinge en Den Kaat. De boeren konden twee keer per jaar hooi oogsten van de hooilanden langs de beek. Maar de Reest vocht terug. Overstromingen zorgden voor misoogsten. Plannen om de Reest te bedwingen bleken te duur. De Reestvervangende Leiding van 1971 draaide de Reest de nek om. De Reest

was geen veenbeek meer. Door goed beheer bleven de hooilanden instand en kunnen we blijven genieten van dit grensriviertje en haar ommelanden.

't Huus met de Belle

Etappe 8 sluit naadloos aan op Etappe 7, Steenberger Oosterveld-Echten. Steeds is er een duidelijk routekaartje met beschrijving. Vergissing in de route is vrijwel uitgesloten. Er zijn prachtige foto's en oude kaarten, bijvoorbeeld van de Echter Grootte Veenen. De geschiedenis van Huize Echten passeert de revue. Zittend op een bankje kun je de korte interessante teksten even rustig lezen. De natuur wordt niet vergeten. Steeds wijst de tekst op wat je in het landschap kunt verwachten. Via de Gijsselterkoelen in Etappe 7, de Oude Kene en het Kinholtsbos bij Hoogeveen kom je bij het startpunt van Etappe 8, 't Huus met de Belle in Echten. Je kunt er aller-

hande heerlijke streekproducten kopen en een bezoek brengen aan Huize Echten. Direct achter 't Huus met de Belle begint de lange wandeling door de bossen en over de heide van het Echterzand. Daarna loop je door de velden om via Fluitenberg en de Oude Kene bij het station in Hoogeveen uit te komen. Voor deze wandeling moet je een dag uittrekken en je knapzak moet goed gevuld zijn. Wie handig is met de smartphone kan de route zien op Google Earth of Google Maps door de opgegeven coördinaten in te typen. Je moet een beetje verstandig zijn met je vervoer. Creatieve wandelaars nemen fietsen mee op de auto, rijden naar het eindpunt van de etappe, fietsen naar het startpunt en halen naderhand de fietsen met de auto op. Anderen laten zich brengen en halen. Het handzame boekje met alle etappes is bij de VVV en bijvoorbeeld in 't Huus met de Belle verkrijgbaar.